

Zeetrektellingen ingezet voor trendberekeningen van zeevogels

Monitoring van zeevogelaantallen is belangrijk maar lastig. De meeste soorten verblijven immers op grote afstand van de kust. Tellingen vanuit vliegtuigen zijn een bruikbare methode, maar niet voor alle soorten. Door gebruik te maken van zeetrektellingen krijgen we alsnog een goed idee van de aantalsontwikkelingen.

Zeevogels waren lang een ondergeschoven kindje in de landelijke watervogelmonitoring. De afgelopen jaren zijn echter flinke stappen gezet in de ontwikkeling van trendberekeningen voor de soorten waarvan een substantieel deel van de populatie op de Noordzee verblijft. Sinds 2014 publiceren we trends van een aantal zeevogels op basis van vliegtuigtellingen. Deze worden al sinds de jaren tachtig uitgevoerd, tegenwoordig door de professionals van Delta Project Management, in opdracht van Rijkswaterstaat. Maar niet voor alle zeevogels zijn vliegtuigtellingen een geschikte methode om grip op de aantalsveranderingen te krijgen; van sommige soorten worden bijvoorbeeld te weinig exemplaren opgemerkt. Er is gelukkig nóg een bron die informatie oplevert over aantallen zeevogels buiten het broedseizoen: zeetrektellingen, zoals tegenwoordig verzameld via de populaire site Trektellen.nl. Recent hebben we die enorme hoeveelheid gegevens geana-

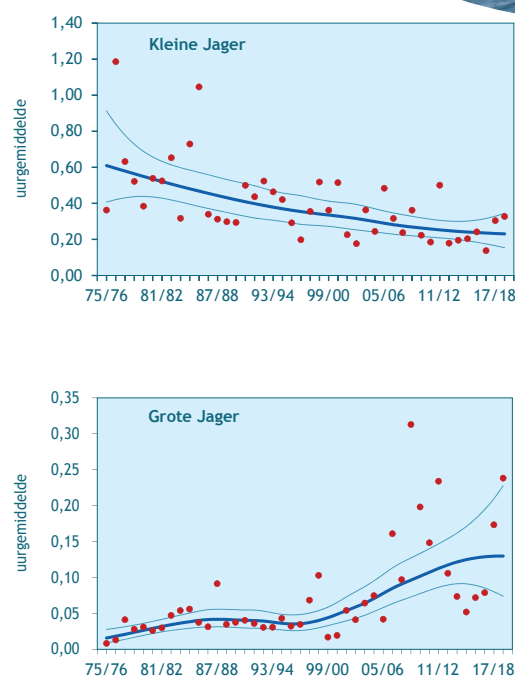
lyseerd om te bepalen in hoeverre ze kunnen bijdragen aan de trendberekeningen van zeevogels.

Selectie van soorten

Voor 18 soorten blijkt dat het geval te zijn, waaronder Roodkeelduiker, Grote, Middelste en Kleine Jager, Noordse en Grauwe Pijlstormvogel en Dwergstern. Voor een deel van die soorten combineren we de zeetrektellingen met andere gegevens om landelijke trends te berekenen, zoals bij Fuut (combinatie met tellingen op/vanaf land) en Dwergmeeuw (combinatie met vliegtuigtellingen). Voor negen soorten blijven we alleen de vliegtuigtellingen gebruiken, onder andere Eider, Zwarte Zee-eend, Jan van Gent en alkachtigen.

Selectie van telposten, maanden en uren

Momenteel worden de tellingen van 18 zeetrekposten gebruikt, verspreid langs de

Figuur 1. Grote en Kleine Jager, trends (uurgemiddelden) tijdens zeetrektellingen aan de Nederlandse kust.

De afname van broedpopulaties Kleine Jager vertaalt zich in een schaarser voorkomen langs onze kust. Hoek van Holland, 28 september 2011. Foto: Peter Soer

Een trekgroep Visdieven
in de Straat van Dover.
Foto: Hans Schekkerman

Grote Jager neemt vooral
sinds de eeuwwisseling toe.
Terschelling, 22 oktober 2011.
Foto: Arie Ouwerkerk

Sovon-Nieuws jaargang 33 (2020) nr. 3

kust van Westkapelle tot Schiermonnikoog. Er zijn tegenwoordig veel meer zeetrek-
telposten actief langs de Noordzeekust,
maar we werken vooralsnog alleen met
de posten die al jarenlang bezet zijn en
waar frequent wordt geteld. Vier telpos-
ten springen er wat dat betreft bovenuit:
Scheveningen (45.701 teluren in 1975-
2018), Camperduin (36.010), Noordwijk
(10.899) en Huisduinen (9686). In de toe-
komst kan de selectie van telposten wellicht
worden uitgebreid.

Per soort is een verschillende set aan
maanden geselecteerd om mee te nemen in
de trendanalyses. Het gaat om de maanden
waarin substantiële aantallen aanwezig zijn
in het Nederlandse deel van de Noordzee.
Er wordt gecorrigeerd voor een aantal fac-
toren die van invloed zijn op de getelde
aantallen, zoals tijd van de dag (tellingen
vanaf zes uur na zonsopkomst worden niet
gebruikt), windrichting en -kracht, mate
van bewolking en zicht. De methode is ove-
rigens nog niet helemaal uitontwikkeld. We
willen onder meer nog kijken naar de resul-
taten als we de naar links (zuid/west) en

rechts (noord/oost) vliegende vogels apart
analyseren. De resulterende trends worden
gepubliceerd op de website van Sovon en in
de jaarlijkse watervogelrapportages. Voor
het tijdschrift Limosa gaan we een artikel
schrijven waarin we uitgebreider ingaan op
methoden en resultaten.

Enkele voorbeelden

Twee vogelsoorten vertonen tegengestelde
trends tijdens de zeetrekellingen (figuur 1).
De Grote Jager komt in steeds grotere aan-
tallen voor in de Nederlandse kustzone, met
name sinds de eeuwwisseling. De Kleine
Jager laat een tegengesteld patroon zien,
van continue afname sinds de start van de
reeks midden jaren zeventig. Inmiddels zijn
de bij ons doortrekkende aantallen onge-
veer gehalveerd. Beide trends corresponde-
ren met informatie uit de broedgebieden.

Naast zeevogels worden ook regelmatig
Bruinvissen gezien tijdens het zeetrekellen.
Deze gegevens blijken voldoende om de toe-

name van de Bruinvis voor de Nederlandse
kust vast te leggen.

De zeetrekellingen hebben dus veel nieuwe
informatie opgeleverd over hoe het de zee-
vogels vergaat. We zijn de fanatieke club
van zeetrekters dankbaar voor hun jaren-
lange inspanningen, in weer en wind!

● **Menno Hornman & Hans
Schekkerman (Sovon),
Gerard Troost (Trekellen.nl)
& Leo Soldaat (CBS)**

Telpost Vogelduin Castricum aan Zee.
Foto: Hans Schekkerman.

Zeetrekten, ofwel urenlang door
de telescoop turen naar een punt aan de horizon.
Foto: Harvey van Diek

